

ŠTANOVSKI TEDNIK ZA SLOVENSKO DIJAŠTVO. — IZHAJA VSAK PETEK. — LETNA NAROČNINA: DIJAŠKA 16 DIN, NEDIJAŠKA 26 DIN, PODPORA VSAJ 30 DIN. — POSAMEZNA ŠTEVILKA 75 PAR. — UREDNIŠTVO IN UPRAVA V LJUBLJANI V STRELIŠKI ULICI 12/II. — ČEKOVNI RAČ. ŠT. 16.078.

LETO II.

LJUBLJANA, PETEK, 17. DECEMBRA 1937.

ŠTEV. 14.

Veliki kladivar

Misli k obletnici Mahničeve smrti

Ob spominu na dr. Mahniča nam prihajajo na misel Izajjeve besede: »Glas pravi: vpij!«

Vstal je mož in zavpil, in njegov krik je kakor grom odjeknil po slovenski zemlji: oglušil je močne, vrgel ob tla slabotne, a vrnil spet jasno svetlobo sonca. Vstal je sejalec, razoral slovensko zemljo s trdim plugom svoje besede in vrgel seme za rast bodočih rodov.

Mož, ki je tako zavpil, je pregledal dobo daleč pred seboj. Mi se danes čudimo sodobnosti njegovih misli, ki s časom na svoji vrednosti ne izgubljajo, ampak pridobivajo. V umetnosti in vzgoji, v politiki in socialnem življenju je z neizprosno silo rušil in gradil. Skoraj ni kulturne panoge, kamor ne bi segel njegov jasni program.

AVTORITETA — SKLEPNI KAMEN

Poglejmo to pot na ono polje, kjer je Mahnič na splošno manj znan, na polje socialne filozofije. Z eno samo besedo je globoki mislec posegel v jedro socialnega zla in tu razkril gnulobo: ni avtoritete. »Ni več temeljnega, sklepnega kamna — ni več avtoritete!« (R. K. I.) Temeljno vprašanje družbe je vprašanje avtoritete in in svobode. Že od Lutra sem avtoriteta pada: najprej avtoriteta Cerkve in razodetja, a posledično nato tudi avtoriteta svetne družbe. Svoboda je postala razbrzdana, rodila je silno zmedo in privedla v tiranijo. Iz skrajnega individualizma padamo v skrajno kolektivno suženjstvo. Zakaj? Ker se bojimo pravilno vrednotiti avtoriteto. Tu nam govori Mahnič: »Avtoriteta — častljiva beseda! Izraža nam princip, ki je eden najsvetejših, večno nedotakljivih. Blagor narodom, dokler se klanjajo avtoriteti v svetem strahu; a gorje, stokrat gorje jim, ko se predrznejo z bogoskrunsko roko suvati jo v božje obličje.« (Istotam.)

Ozračje svobodne Evrope je še vedno zastrupljeno z liberalizmom. V novejšem času se javlja celo nek liberalizem novega kova. Fašizem

hoče z zatiranjem osebnosti odpraviti zlo, ki so ga prinesle ideje francoske revolucije. Novi liberalizem se hoče ubraniti fašizmu tako, da zopet pretirava svobodo in osebnost. Iz zmote v zmoto! Kako se izogniti obema skrajnostima? Zopet nam govori Mahnič: »Reakcija proti razdevajočim idejam l. 1789 se ne more vršiti drugače, kakor na podlagi avtoritetnega principa. Evropa stoji neizogibno pred izbiro: ali avtoriteti priboriti spet splošno priznanje, ali izgubiti vodstvo vesoljnega človeštva in se pogrezni v barbarstvo.«

AVTORITETA IN KATOLICIZEM

Novi čas nam je prinesel novih sprememb. Liberalizem, ki je za časa Mahničevega nastopa vladal z neomejeno močjo, je danes svojo prvotno obliko sicer zatajil, obdržal pa je svoje duhovne postojanke, odkoder podtalno seje razdor in budi upor proti avtoriteti. Tudi med katoliki nastajajo mnogokrat vprašanja in spori, ki jih povzroča duh novega liberalizma. V katoliških vrstah je ponekod vstalo gibanje, ki se bori proti načelu avtoritete, za neko »osebno krščanstvo.« To gibanje si daje celo videz katoliške reforme. V resnici pa je že v osnovi zgrešeno. »Katolicizem in avtoriteta sta dva pojma, ki se absolutno ne dasta ločiti!« kliče Mahnič. »Avtoriteta in krščanstvo — ne najdemo pač dveh pojmov, ki bi si bila bolj sorodna ter drug drugega bolj zahtevala. V krščanstvu dobiva avtoritetni princip svojo najvišjo opravičenost in nezrušljivo podlago. Krščanstvo je največja avtoritetna sila.« (Istotam.)

Kako zmotno in pogubno je torej prizadevanje onih »antifašistov«, ki bi radi delili katolicizem v »fašistični« in »antifašistični«, hoteč s tem omajati avtoriteto v Cerkvi!

KATOLICIZEM IN REVOLUCIJSKE SILE

Komunizem je po svojem bistvu radikalni upor proti avtoriteti božji. Narodni socializem po eni strani načelo avtoritete pretirava do ne-

smiselnosti, po drugi strani pa zametava avtoriteto Cerkve in avtoriteto osebnega Boga.

Tudi druge sodobne zablode se gibljejo v znamenju upora proti avtoriteti.

Le ena sila je, ki nezmotno čuva načelo avtoritete, in ta sila je katolicizem. Zato ga pa že od prvega začetka vse revolucijske sile sovražijo. Tudi danes je katolicizem največji sovražnik dveh revolucij: brezbožnega komunizma in poganskega razizma. »Ni pač težko razumeti« — pravi Mahnič — »kako da ima krščanstvo v sebi toliko moč za ohranitev in utrditev avtoritetnega principa in zakaj ga revolucija tako črti.« (Istotam).

Avtoriteta je sklepni, temeljni kamen, in katolicizem je tega temelja čuvár. Zato velja boj revolucionarnih sil v prvi vrsti katolicizmu.

*

Mahničev glas odmeva še danes, ker je nadasoben. Povojna leta so ga sicer nekoliko zaglušila, toda veliki duhovi segajo v daljavo, in mi ne vemo, ali ne bodo bodoči rodovi tudi nas obsodili, da nismo znali ceniti veličine tega moža.

Kajti Mahničevo veličino bo odkril rod, ki bo vreden njegovega duha. Mi pa občudujemo v njem moža in duhovnika, ki je tako plodovito združil silo svojega razuma z gorečnostjo za božjo stvar.

† Nadškof dr. Anton Bauer

Umril je hrvatski metropolit in nadškof zagrebški dr. Anton Bauer. Kakor je slovenski narod pred nekaj meseci izgubil svojega vladiko, tako je sedaj podobna izguba zadela tudi hrvatski narod.

Z metropolitom dr. Antonom Bauerjem, čigar ostanki sedaj že počivajo v zagrebški stolnici poleg drugih hrvatskih metropolitov, je izgubil hrvatski narod enega svojih največjih mož.

Ko je bilo stanje katolicizma na hrvatskem najslabše, ko so se vrstili neprestani odpadi celo duhovnikov, je pokojni nadškof pokazal svoj pogum in svojo odločnost. Neustrašen je šel na

delo z zaupanja polnim geslom: *Fides vincit* — vera zmaga.

Uspeli njegovega dela in boja so veliki; po vsej Hrvatski, ki je bila prej tako zanemarjena, se dviga katoliška zavest in pogloblja se katoliško mišljenje. Močne vrste mladine stoje že v organizacijah Katoliške akcije, temelji za močno hrvatsko katoliško gibanje so ustvarjeni. To je zasluga nadškofa dr. Antona Bauerja in njegovega neustrašenega dela.

Ob smrti tega velikega hrvatskega metropolita se tudi slovenska mladina pridružuje v žalovanju in molitvi katoliškemu hrvatskemu narodu.

KATOLISKI MISIJONAR POUČUJE ANGLIKANSKEGA ŠKOFA V SOCIALNEM VPRAŠANJU

Anglikanski škof iz Sierra Leone je vprašal dr. Lorama, profesorja na univerzi v USA, za svet, kako je najbolje pomagati domačinom, ki so v veliki socialni stiski.

Prof. Loram je bil namreč v letu 1915—1930 vrhovni inšpektor za vzgojo domačinov v Natalu v Južni Afriki in komisar za socialno vzgojo. Ta je odgovoril škofu, da mu bo najbolje vedel svetovati marianhillski misijonar P. Bernard Huss, ustanovitelj in voditelj »Južnoafriške Unije«, ki jo smatrajo za Afriško K. A.

Škof je takoj navezal stike s tem zaslužnim misijonarjem, ki je zasnoval velikopotezno socialno delo na temeljih papeških okrožnic. Tu bo pač našel najboljši svet.

INDIJSKI VODITELJ NEHRU O KRŠČANSTVU

Voditelj nacionalne stranke v Indiji Nehru je podal tako sodbo o protestantizmu in katolicizmu:

»Protestantizem se je skušal prilagoditi novim razmeram in bi rad prevzel najboljše, kar ima vzhod in zapad. Toda z verskega stališča je bil to polom, t. j. postavil se je kot organizirana vera med dva stola: izprevrgel se je v religijo čustev in kupčijsko mišljenje.

Rimsko katoliška Cerkve je ušla tej nesreči, ker je ostala stanovitna staremu izvirnemu nauku in bo cvetela, dokler se bo držala stare vere. Zdi se, da je katolicizem danes edina živa vera na zapadu.

Jaz nimam vere, če bi jo pa imel, na živa vera na zapadu...

HITLERJEVA KNJIGA »MEIN KAMPF« NE POMENI AVSTRIJCEM NIČ

Pred nedavnim je priobčil dunajski časopis »Freiheit« članek z naslovom »Na avstrijskem knjižnem trgu se za knjigo »Mein Kampf« ne zanimajo«, v katerem pravi:

»Knjiga »Mein Kampf« je v Avstriji že več nego četrta leta dovoljena, kar dokazuje, da se v Avstriji take knjige ni treba bati. Za-

nimivo pa je dejstvo, da se za knjigo, ki stane broširana 13.65 Schillingov, vezana 18, na Dunaju skoro ne zanimajo. Vse dunajske knjigarne skupaj so prodale le 13 izv. V mestu Krems ob Donavi, kjer pravijo, da je precej hitlerjevcev, so prodali le tri knjige. Knjiga torej, katero mora v Nemčiji prebrati vsak človek, v Avstriji le malokoga zanima.

DR. SCHUSCHNIGG O VERI IN NARODNOSTI

»Vera še nobenemu narodu ni vzela njegovega značaja in nikakega dvoma ni, da je ravno vera tista, ki je utrdila kulturo pri posameznih narodih. Zato tudi katolicizem ni nikaka sila, ki bi hotela uničiti posamezne narodne kulture in jih nadomestiti z nekim mednarodnim mišljenjem. Ne, katolicizem poudarja, da je treba posebnostne oblike pri posameznih narodih ohraniti, pravi pa tudi, da je treba zgraditi prehode med posameznimi deželami, da noben narod ne bo osamljen in da bo en narod drugega spoznaval.«

**Dr. Anton
MAHNIČ
† 14. XII. 1920**

Študij in molitev

Mlad si in ponosen si. Prav imaš, saj to moraš biti.

Moči vrejo in kar prekipujejo v tebi, pa morda živiš v misli, da že zmoraš vse storiti, vse storiti iz svoje moči.

Vabljava je ta misel za vsakega človeka, posebno še za mladega.

Toda poslušaj, kaj pravi Gospod, ki je »pot, resnica in življenje«: »Brez mene ne morete ničesar.« Ali pa se te resnice tudi živo zavedaš? Ali si o njej prepričan in — kar je najbolj važno — ali izvašaš praktično iz tega zaključke za svoje življenje, za svoje delo?

Ko sedaš h knjigi, ko se lotiš nalog, ali prosiš prej Gospoda pomoči? Ali mu posvetiš svoje delo vsaj s kako molitvico?

In ali tvoja molitev pred poukom res kaže, da se zaveš, kaj je Gospodova pomoč?

Gotovo imaš pri molitvi dober namen, vendar pomisli in iskreno priznaj: Ali res moliš — povzdiguješ duha k Bogu — ko tvoj jezik sicer izgovarja molitvice, ti pa se oziraš po tovariših, gledaš skozi okno, ali urejaš knjige?

In tvoj križ? Je res posvetilo sveti Trojici? Ali ni včasih, kot da preganjaš muhe z obraza?

Ali si že kdaj resno pomislil, koliko moči bi ti dajala zbrana molitev? Pa kaj, ali ni tudi za nas zapisal sveti Avgustin: »Vi sami sebe ne poslušate, pa hočete, da bi vas poslušal Bog!«

Ali bi rad uspehov? Potem ne začenjaj nobenega dela brez molitve!

KAJ JE PIJ XI.

V »New Yorker World Herald« je objavil glavni urednik, ki ni katoličan, pred kratkim uvodnik o sedanjih verskih sporih na svetu. Pri tem pa se tudi ukvarja z osebnostjo svetega očeta in pravi o njem: »V tem duhovno tako razklanem svetu vzbuja častitljiva postava papeževa splošno simpatijo in občudovanje. To je velik, dober in hraber človek, poln skrbi in brige. Kljub svoji visoki starosti, kljub težki boleznini in trpljenju, polnem bolečin je njegova srčnost in njegova vnema neoslabljena. Blago in nežno, vendar neuklonljivo bojuje neumljivo

borbo za božjo čast in svetovno veljavo Cerkve ter za človeško dostojanstvo. Odkrito in z uspehom zre ta prijatelj miru in veselja, zagovornik ubogih in ponižanih, v človeku nekaj več kot samo žival, ki zahteva le hrane in strehe. Visoko drži prapor tako razuma kakor vere v času, v katerem napadajo z doslej edinstveno besnostjo obe ti bistveni potezi človeka, ki ga napravljata različnega od živali, ki ga delata plemenitega. Pij XI. nastopa za večnostne pravice in vrednote — ne samo katoličanov, ampak celotnega človeštva.«

G. GUIZOT o Cerkvi in kulturi

Letos so Francozi slavili 150-letnico rojstva svojega velikega učenjaka in državnika, zgodovinarja Guizota. Bil je več let profesor na Sorbonni, pozneje prosvetni in zunanji minister in nekaj časa ministrski predsednik. Čeprav protestant, je kazal vedno veliko razumevanje za katoliško Cerkev, o čemer pričajo njegove besede:

»Če bi krščanstvo ne bilo Cerkev, ne vemo, kaj bi se z njim zgodilo ob propadu rimskega cesarstva. Bilo bi ga konec v razkroju države in ob roparskih pohodih barbarov. Samo trdno utemeljena, z močno roko vladana družba je mogla kljubovati takemu viharju in iz takega boja iziti zmagoslavna. Mislim, da ne rečem preveč, če trdim, da je ob koncu četrtega in v začetku petega stoletja Cerkev obvarovala krščanstvo pred propadom. Cerkev je bila tista, ki se je s svojimi ustanovami, svojimi predstavniki, svojo močjo krepko upirala notranjemu razkroju države in barbarstvu. Obvladala je barbare in se uveljavila med rimskim in barbarskim svetom kot posredujoča ustanova.«

*

»Če bi krščanske Cerkve ne bilo, bi ves svet podlegel surovi sili.«

*

»Le Cerkev je imela vpliv na pravost. Stori la je še več: povsod je razvila misel zakonitosti.«

*

»Vsa velika vprašanja, za katera se človeštvo zanima, je sprožila katoliška Cerkev, skrbela je za vse probleme, vse velike časovne dogodke, ki so zadeli ljudi.«

*

»Njen vpliv na civilizacijo je bil zato tudi zelo velik, večji kot so ga predstavljali njeni najhujši nasprotniki in njeni največji zagovorniki. Nesporno dejstvo je, da ves razvoj Evrope v znanosti in pravstvenosti sloni bistveno na krščanski božji znanosti, ki gošpoduje nad duhovi in jih vodi. Vsi nazori nosijo znak te božje znanosti, vsa politična in zgodovinska vprašanja pojmuemo s stališča božje znanosti. Duh teologije je tako rekoč kri, ki teče skozi žile sveta prav do Bacona in Descartesa. Ta vpliv je bil nad vse blagodejen.«

Z naših gimnazij

KRANJ

8. december — praznik Brezmadežne, praznik kongreganistov. Tudi kongreganisti kranjske gimnazije smo se na primeren način oddolžili Brezmadežni. Praznik Brezmadežne je pokazal, koliko nas je. Vsi smo pristopili k mizi Gospodovi. Po sv. maši v gimnazijski kapeli je bil sprejem novih članov in članic. Sprejel jih je voditelj g. profesor Slapar. 66 dijakov in dijakin je obljubilo zvestobo Mariji. Prosimo Marijo, da jih pripelje k Bogu! Prosimo jo, da ne postanejo suhe veje, ki se posekajo in vržejo v ogenj! Satan ima povsod svoje pomagače, ki se skrivajo v ovčjih oblačilih. Pazljivi in previdni bodimo!

Popoldne je bila v Ljudskem domu slovesna akademija. Gimnazijski pevski zbor je zapel pod večjim vodstvom g. prof. Švikaršiča nekaj prav lepih Marijinih pesmi. Nato se je vršila igra »Čudeži«, pri kateri so sodelovale vse kranjske kongregacije, posebno gimnazijska. Od igre smo odhajali prevzeti od misli, kako lepo je služiti Mariji. Brezmadežna, varuj nas, da se ne izgubimo v vrtincu življenja, ki je polno skušnjav! Privedi nas k svojemu sinu Jezusu. Naše geslo je in ostane: Po Mariji k Jezusu!

MARIBOR

Proslava 1. dec. na realni gimnaziji.

Mi se še nismo oglasili. Živimo veselo, včasih nekoliko razposajeno življenje. Stara realka je postala premajhna, zato so se najmlajši ločili od nas. Državna realna gimnazija se je namreč delila, nekateri nižji razredi so se ločili ter tvorijo posebno nepopolno nižjo realno gimnazijo.

Na zelo lep način smo obhajali prvi december. Dijaki višješolci smo se zbrali z gospodom direktorjem ter z gg. profesorji, da se spomnimo dneva, ko nam je zasijala zlata svoboda. Vse točke sporeda so izvajali dijaki sami. Na sporedu so bili govori ter deklamacije. Nastopil je tudi orkester ter moški zbor z nekaj točkami.

Tako smo se spomnili rojstnega dne naše države ter prosili Najvišjega, za našo drago domovino.

Proslava praznika Brezmadežne v Mariboru.

Kongreganisti v Mariboru so letos prav slovesno proslavili praznik Brezmadežne. Na predvečer praznika se je dijaštvo zbralo v cerkvi svetega Alojzija k večerni pobožnosti. Tu je bila tudi prilika za sveto spoved.

Zjutraj, na praznik Brezmadežne, je bila v isti cerkvi sv. maša za kongreganiste in skupno sv. obhajilo.

Ob desetih dopoldne je bilo skupno dijaško zborovanje v dvorani Zadrugne gospodarske banke. Dvo-

rano so dijaki in dijakinje napolnili do zadnjega kotička. Zborovanja so se udeležili stolni dekan dr. Cukala, ki je zastopal prevz. gosp. škofa, mestni župan dr. Juvan, g. dr. Leskovar, minister v p. g. Vesenjaki in drugi odlični prijatelji katoliške mladine. Zborovanje je začel g. dr. Kejžar z lepimi uvodnimi besedami. G. dr. Cukala je pozdravil zborovanje v imenu prevz. g. škofa, dr. Leskovar v imenu katoliškega starešinstva in zastopnik akademskih kongregacij v Ljubljani.

Nato so zastopniki posameznih mariborskih kongregacij izrazili svoje navdušenje za Brezmadežno.

Iz številne udeležbe pri zborovanju lahko sklepamo, da se mariborsko dijaštvo vedno bolj oklepa Nje, ki je zvezda vodnica in da se ne da zapeljati na stranpota.

Amerikanci ne marajo slabega tiska

Kako moramo ustaviti verskonravno zastrupljanje po slabem tisku, nas lepo uči ameriški zgled.

Ameriška legija dostojnosti, ki jo poznamo kot močan jez proti nenravni filmski produkciji, je postala vzor novi podobni akciji v Ameriki.

Poziv na boj!

Katoliški duhovniki in laiki so objavili v ameriških katoliških listih poziv na boj proti umazani literaturi, ki je podobno nevarna kot slabi filmi. Ta proglas so podpisale vodilne osebnosti vseh ameriških zveznih držav.

Začetek: v državi Indiani

Prvo delo je pričela katoliška ženska zveza v državi Indiani. To akcijo so podprli župan, policija in tisk glavnega mesta Indiane.

Neke nedelje so razglasili akcijo s prižnic vseh cerkva; duhovniki so pozivali v pridigah svoje župljane k udeležbi pri tem boju. Sedaj se je začela med vsemi stanovi močna akcija.

Trafikantje

Pridružili so se ji celo trafikantje, ki bi mogli imeti največ vzroka, da se upro pozivu katoličanov. Odstranili so nedostojne časopise iz izložb in postavili tja plakat z napisom: »Porast umazanih in pohujšljivih listov me je napotil, da ustavim prodajo vseh

Ob osmih zvečer so dijaki priredili lepo akademijo, katero je počastil s svojim obiskom poleg drugim mariborskih odličnikov, tudi prevzvišeni g. škof. dr. Tomažič.

Spored je bil zelo pester. zlasti so ugajale pevske točke.

Kot zaključek so uprizorile dijakinje tri slike Sardenkove drame »Nevesta Libana«.

Občinstvo je zapustilo dvorano s ponosom gledajoč na mladino, kako zavestno in neustrašeno stopa za svojimi ideali.

KOLIKO JE V LJUBLJANI

AKADEMIKOV

Fakulteta	fantov	deklet	skupaj
teološka	189	—	189
filozofska	232	210	442
juridična	573	84	657
medicinska	129	27	156
tehnična	395	15	410
Univerza	1518	336	1854

listov, ki žalijo splošno dostojnost.«

Studentje

Temu gibanju so se pridružili tudi študentje notre-damske univerze. Bojkotirali so vse lokale, ki so kljub opominom katoličanov še naprej prodajali nedostojno literaturo.

Poštni minister

Poleg tega je ameriški poštni minister pred kratkim izdal odredbo, naj pošta zavrne dostavljanje umazanih listov. Ta odredba še pospešuje učinkovitost katoliškega prizadevanja.

Začnimo pri sebi

Ameriški zgled nam da mnogo pobud, kako se tudi mi mladi borci lahko upremo prodiranju slabega tiska v svojem okolju.

Vedeti pa moramo, da se vsaka akcija prične najprej pri sebi, zato bomo vselej odločno prezirali nenravni in protiverski tisk.

Pri čitanju se bomo ravnali po glasu svoje vesti in po odredbah Cerkve!

Odg. urednik: Ciril Kovač (Ljubljana). Izdaja konzorcij (J. Prešeren, Ljubljana). Tiska Misijonska tiskarna, Groblje-Domžale (Jože Godina).